

Veiligheid

Veiligheid is een essentiële voorwaarde voor de leefbaarheid. Daarbij gaat het niet alleen om de harde cijfers, maar minstens zo zeer om de beleving van veiligheid, het veiligheidsgevoel, door de bewoners. Sittard-Geleen behoort al jaren tot de onveiligste gemeenten van Nederland. De meeste mensen ervaren dat gelukkig niet zo. Dat neemt niet weg dat cijfers dat wel aantonen en dat de gemeente hier iets mee moet doen. Vrijwel overal in Nederland dalen de criminaliteitscijfers en ook in Sittard-Geleen: minder diefstallen, minder auto- en woninginbraken, minder zakkenroven, minder straatroven. Permanente aandacht blijft echter nodig.

Slechts enkele gemeenten hebben veel last van 'spookburgers', Sittard-Geleen heeft veel spookburgers en er is daarom een project opgezet om die in beeld te brengen. De meeste spookburgers vormen een sociaal probleem. Er is echter een substantiële groep die geen verblijfsvergunning heeft en illegaal in Nederland verblijft. Een deel van deze spookburgers is bovendien crimineel actief. Het project heeft een directe link met ondermijning en, binnen het sub-project 'Spookkinderen', ook met welzijn, veiligheid en gezondheid van (meestal Albanese) kinderen die hier verblijven en gewoon naar school gaan. Ook dit vindt SPA een belangrijke gemeentelijke activiteit.

De boven- en onderwereld zijn in Nederland hardnekkig met elkaar verweven, waardoor drugscriminaliteit en daaraan gerelateerde ondermijning een breed palet aan maatschappelijke effecten en kosten met zich meebrengt.

In 2019 werd een grote goed georganiseerde Albanese drugsbende opgerold die vanuit Geleen opereerde en vele vertakkingen naar heel Europa had. Ze betaalden netjes alle rekeningen en bleven zo lang onopgemerkt.

Dergelijke ondermijnende activiteiten zijn erg gevaarlijk voor de samenleving en vragen veel aandacht.

De gemeenten in de Westelijke Mijnstreek hebben een project 'Spookbedrijven' gericht op bedrijven die legale activiteiten als dekmantel voor illegale activiteiten gebruiken.

SPA vindt dit zeer belangrijk mede omdat burgers niet altijd merken dat zij daarmee in aanraking komen totdat zij onder druk worden gezet en dan ongewild in het criminele circuit geraken of gedupeerd worden door huurders.

De gemeente maakt bij de bestrijding gebruik van het Damoclesbeleid dat het mogelijk maakt om panden waarin hennepsteelt geconstateerd wordt te sluiten.

SPA beseft dat inzet van dit middel soms nodig is maar vindt desondanks dat per geval zorgvuldig bekeken moet worden of het middel gepast is. Per geval moet bekeken worden of de verhuurder echt iets te verwijten valt of dat deze zelf slachtoffer is. Angst voor sluiting onder verhuurders kan ertoe leiden dat men geen panden meer durft te verhuren en dat bevordert de leegstand. SPA wil dat de gemeente verhuurders inlicht over wat te doen om dergelijke praktijken te voorkomen en ook informatie verstrekt over signalen die, mogelijk, duiden op hennepsteelt of ander illegaal gebruik.

Verkeersveiligheid blijft natuurlijk een punt van aandacht. Vooral weinig mobiele ouderen en mensen met een beperking klagen vaak over ongelijke stoepen en klinkers in looppaden die het hun bemoeilijkt om te lopen. Waren het vroeger auto's die problemen veroorzaakten in de centra, zijn het nu vaak scooters en snelle fietsers die voetgangers de stuipen op het lijf jagen door roekeloos te rijden in de autoluwe centra van Sittard en Geleen. Daar moet iets aan gedaan worden. Buiten de centra zijn er op veel plaatsen fietsstroken of

Veilige woon- en leefomgeving: veiligheid

Totaal misdrijven
per 10.000 inwoners

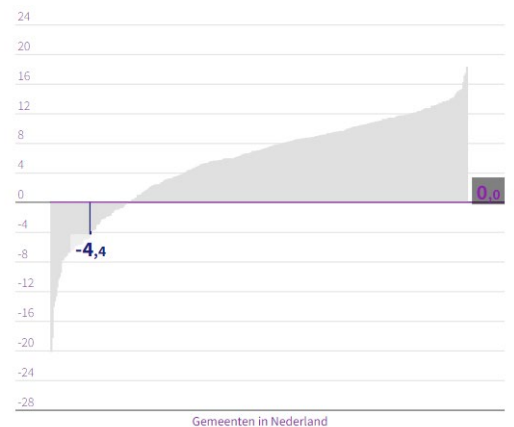
117,96
Sittard-Geleen

108,67
Nederland

Politie | derde kwartaal 2021

Veilige woon- en leefomgeving: leefbaarheid

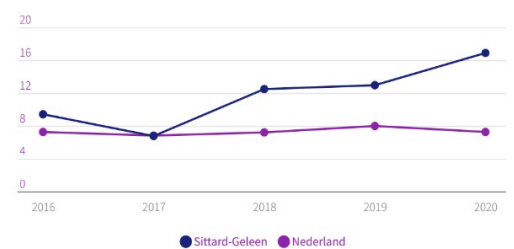
Leefbaarometer: dimensie veiligheid
score

BZK/WB - Leefbaarometer 2.0 | 2018

Ondermijnende criminaliteit

Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit
per 10.000 inwoners

Politie | 2016 - 2020

Verboden wapenbezit en -handel
per 10.000 inwoners

6,38
Sittard-Geleen

3,79
Nederland

Politie | 2020

Vernieling
per 10.000 inwoners

57,12
Sittard-Geleen

45,03
Nederland

Politie | 2020

afgezonderde fietspaden. De doorstroming van het autoverkeer in Sittard moet verbeteren want deze is nog steeds traag, fietsverkeer kan op veel plaatsen wel goed oversteken maar ook dat ondervindt hinder van de afstelling van de verkeerslichten en soms van ver moeten omrijden. De aansluiting op de, meest provinciale, randwegen laat nog te wensen over. Gezien de omvang van onze gemeente is het substantieel terugdringen van autogebruik geen haalbare optie. SPA ziet dit ook niet als een gemeentelijke taak. De meeste ouders zijn voorzichtig bij het ophalen of brengen van hun kinderen naar school maar sommigen hebben lak aan verkeersregels en de veiligheid van anderen. Ook hier moet tegen worden opgetreden.

Binnen onze gemeente is externe veiligheid een belangrijk onderwerp vanwege de activiteiten van Chemelot. De laatste jaren rijgen de 'incidenten' op Chemelot zich aaneen en baren deze de omwonenden veel zorgen. Meestal wordt het afgedaan met '*geen gevaar voor de volksgezondheid*', een zin waaraan omwonenden geen geloof meer hechten: zij hebben gewoon te vaak neerslag of reuk ervaren en vertrouwen het niet meer. Externe veiligheid gaat over de mogelijkheid dat iemand letsel oploopt of zelfs sterft ten gevolge van een bedrijfsmatige activiteit met gevaarlijke stoffen. Daarbij gaat het de bewoners niet zozeer om de berekende kans dat een calamiteit zich voordoet en zij binnenshuis slachtoffer worden maar om het effect van een calamiteit wanneer die zich voordoet. Wanneer een tank op Tankenpark-3 ontploft zullen veel slachtoffers vallen in Geleen, zowel binnenshuis als buitenshuis. Wanneer een wagon nabij station Sittard (Ijzeren brug) ontploft zullen er ook veel slachtoffers zijn. SPA is van mening dat het te gek voor woorden is dat geaccepteerd wordt dat het groepsrisico in Sittard nabij de Sittardel aanmerkelijk groter is dan in Eindhoven waar dezelfde treinen doorheen rijden.

In april 2021 publiceerde RIVM een belevingsonderzoek naar het veiligheidsgevoel van bewoners rondom Chemelot en schreef '*Het hoofddoel van dit onderzoek is om instrumenten te ontwikkelen voor het peilen van de veiligheidsbeleving en informatiebehoeften van bewoners rondom (clusters van) chemiebedrijven, en om te verkennen of de uitkomsten van deze peiling handelingsperspectieven kunnen bieden voor (risico)communicatie en veiligheidsbeleid.*'

Enkele conclusies:

- a) 48% van deelnemers geeft aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling: '*De kans is groot dat er binnen nu en 5 jaar een incident met gevaarlijke stoffen plaatsvindt*'.
- b) 55% is het (helemaal) eens met de stelling: '*Een incident met gevaarlijke stoffen bij Chemelot zal gevolgen hebben voor mijn gezondheid*'
- c) 23% is het (helemaal) eens met de stelling: '*Een incident met gevaarlijke stoffen bij Chemelot zal letsel bij mij veroorzaken (gewond raken of overlijden)*'

Daar staat in feite: 23% van de mensen denkt '*een incident bij een bedrijf waar ik verder niks mee te maken heb kan voor mij als gevolg hebben dat ik gewond raak of sterf*.' Dat is nogal wat! Indien dit representatief is betekent dit dat tienduizenden mensen in de omgeving van Chemelot verwachten om dood te gaan of gewond te raken vanwege een incident op Chemelot. Dat is absurd veel en volstrekt onacceptabel.

De gemeente vermeldt een andere conclusie '*Uit het belevingsonderzoek blijkt dat de meeste inwoners (84%) rondom Chemelot zich niet onveilig voelen*.' Daarbij gooide men de beleving van inwoners van Koningsbosch en Beekdaelen op een hoop met die van inwoners van Krawinkel en Lindenheuvel. Wanneer je zoiets doet heb je geen benul van hoe directe omwonenden van Chemelot de overlast ervaren en zijn conclusies waardeloos. SPA vindt nauwkeuriger onderzoek waarbij de relatie tussen woonafstand van Chemelot en beleving veel beter in beeld gebracht wordt nodig want dit onderzoek rammelt aan alle kanten en laat bruikbare conclusies niet toe.

Een belangrijk punt is dat voor de meeste mensen niet het RISICO maar het EFFECT de basis voor de veiligheidsbeleving vormt waarbij het AANTAL incidenten op Chemelot (ongeacht de ernst) een rol speelt. De laatste jaren ervaren omwonenden zeer veel overlast in de vorm van neerslag (bijvoorbeeld na decomps of tijdens het fakkelen), licht en geluid en reuk en trillingen (tijdens fakkelen).

De boodschap 'er is geen gevaar voor de volksgezondheid' wordt niet meer geloofd en de kwaadheid van burgers neemt toe. SPA is het volstrekt met hun eens: het loopt de spuigaten uit. Het is voor velen niet de vraag of er ooit iets flink mis zal gaan maar wanneer het echt uit de hand loopt.

In Nederland schommelde het laatste decennium het jaarlijkse gemiddelde van ongevallen met gevaarlijke stoffen waarbij slachtoffers vielen met ernstig letsel rond de vijf, en het aantal zware ongevallen rond de drie. Het is dus duidelijk niet zo dat er nooit wat ernstigs gebeurt. Of van een incident berekend wordt dat het maar heel zelden optreedt vindt SPA minder belangrijk want 'heel zelden' kan ook 'morgen of vandaag' zijn. Bovendien gelden die veiligheidsberekeningen voor safety (procesveiligheid = technisch en/of menselijk falen) en niet voor security (opzettelijk = sabotage, terrorisme of een cyberaanval).

Zowel het OVV-rapport als het rapport van de TVC focussen te zeer op safety en het risico maar te weinig op security en de effecten. Omwonenden gaat het vrijwel uitsluitend om de effecten want het gaat om hun leven en gezondheid en niet om statistiek! SPA blijft zich als geen andere partij voor hun inzetten.

SPA vindt dat geen enkel bedrijf het recht heeft om het leven van omwonenden te bedreigen. Daarom heeft SPA als uitgangspunt dat effecten van een incident niet tot gevolg mogen hebben dat er slachtoffers buiten de hekken van Chemelot kunnen vallen.

Concreet betekent dit dat SPA op zo kort mogelijke termijn reductie van de gevolgen van een calamiteit op Chemelot wil en daarbij verplaatsing van de gevaarlijkste installaties niet uitsluit. Gebleken is dat Chemelot over veel installaties geen OZB betaalt omdat deze 'verplaatsbaar' zijn volgens BsGW. SPA vindt dat deze dan ook maar verplaatst moeten worden, desnoods tot ver buiten het huidige Chemelot.

Kan men niet garanderen dat de effecten van een explosie of van brand beperkt blijven tot het bedrijventerrein dan moet die installatie worden aangepast of desnoods ontmanteld. Indien een toxische stof kan vrijkomen behoort er voldoende tijd te zijn om de omgeving te ontruimen. Kan het bedrijf daar niet aan voldoen zal men die installatie naar elders moeten verplaatsen waar men dat wel kan garanderen want onze inwoners behoeven niet het risico te lopen slachtoffer te worden van economische activiteiten van welk bedrijf dan ook.

Chemelot heeft veel oude fabrieken, processen en installaties die niet meer bij de tijd zijn. Een aantal van deze vormen een voortdurend gevaar door hun omvang en/of door hun ligging. Technisch mag berekend zijn dat Tankenpark-3 en Tankenpark-2 'veilig' zijn, maar er is ook een onderzoek dat glashelder aangeeft dat deze zeer kwetsbaar zijn voor terrorisme. Helaas is dat iets wat een serieus probleem is in onze samenleving en iets wat niet wordt meegeteld in de risicoberekeningen voor externe veiligheid. Ook de ACN-fabriek op slechts een paar honderd meter afstand van Lindenheuvel vormt een continue gevaar. Wanneer er een giftige wolk ontsnapt duurt het slechts honderd seconden (bij 'standaard weer') eer deze de woonwijk bereikt. Veel mensen zullen niet in staat zijn om zich in veiligheid te brengen. Voor de omwonenden zijn de mogelijke gevolgen bepalend, voor de overheid is een kansberekening bepalend.

Indien (één van) bepaalde tanks op Tankenpark-2 of Tankenpark-3 exploderen is het 1%-letaliteitsgebied circa 2450 ha groot. Dat is driemaal zo groot als Chemelot. SPA acht het onwaarschijnlijk dat er dan niet heel veel slachtoffers op Chemelot vallen (NB die worden in de risico- berekeningen niet meegeteld) en dat er geen domino- of escalatie-effecten (= het optreden van calamiteiten in andere installaties) optreden.

Voor SPA tellen ook de levens van alle Chemelot-werknemers mee!

Op Chemelot zijn van 1967 tot en met 2019 minstens 18 doden gevallen. Gemiddeld 0,35 doden per jaar. Per manjaar is het Risico $2,5 * 10^{-4} = 250 * 10^{-6}$. Elk van de circa 6000 medewerkers heeft 0,23% kans dat deze tijdens de loopbaan (40 dienstjaren) sterft door een calamiteit op Chemelot. SPA vindt dat hoog.

Er is sprake van toekomstig vervoer van een aantal van de gevaarlijkste stoffen per buisleiding en/of per boot in plaats van per spoor. SPA is daar voorstander van omdat dit tot minder vervoer van die stoffen over het spoor leidt.

SPA waarschuwt er echter voor dat dan ook de vergunde vervoersaantallen van Basisnet Spoor moeten worden aangepast anders zal Prorail die t.z.t. weer gaan opvullen leert de ervaring en hebben we geen veiligheidswinst geboekt.

1975	NAK-2 ramp	14 doden
2003	Melamine-2	3 doden
2016	Olefin-3	1 dode
Totaal 1967 tot en met 2019 18 doden (minimaal)		

6000	medewerkers
2000	manuren per jaar per medewerker
12000000	manuren per jaar totaal
8766	uren per jaar
1369	manjaren per jaar totaal
18	doden
52	jaren
0,35	doden per jaar
0,000253	doden per manjaar
R = 2,5 * 10⁻⁴	

De gemeente heeft momenteel als beleid dat 'kwetsbare voorzieningen' niet nabij Chemelot mogen worden gebouwd en zoveel mogelijk worden verplaatst naar elders. De zelfredzaamheid van omwonenden wordt als cruciaal onderdeel van de veiligheidsstrategie gezien. SPA is het principiële niet eens met die uitgangspunten van beleid aangezien dit uitwaartse zonering betreft. Het beleid ziet de aanwezigheid van mensen nabij

Chemelot als probleem. Men probeert, langjarig, o.a. door het slopen van woningen de bewoning rond Chemelot uit te dunnen en te vervangen door bedrijventerrein. Dit is goed zichtbaar in Lindenheuvel en in Krawinkel. De verouderende bevolking moet zichzelf maar zien te redden bij een calamiteit want bekend is dat er snel veel slachtoffers kunnen vallen en dat de hulpdiensten onvoldoende capaciteit hebben. Tegelijkertijd is het ook beleid dat ouderen zolang mogelijk thuis moeten blijven wonen. Die ouderen worden echter fysiek steeds minder zelfredzaam en hun huizen zijn niet ingericht op giftige gassen noch op brand.

Doordat structureel vestiging van voorzieningen als kinderdagverblijven nabij Chemelot worden geweerd tast dit de leefbaarheid en de verjonging van die buurten en wijken aan. SPA is van mening dat inwaartse zoning van Chemelot noodzakelijk is en dat de veiligheid van mensen die buiten Chemelot wonen gegarandeerd moet zijn. Voor de leefbaarheid van de omliggende wijken is dat noodzakelijk. Zonder dat zullen Chemelot en de daarom heen gelegen bedrijven steeds verder de bewoonde wijken verdringen. Dat de zelfredzaamheid van omwonenden bevorderd wordt vindt SPA een goede zaak maar dat mag geen basis van het veiligheidsbeleid vormen. Dat neemt niet weg dat veiligheidsmaatregelen, waaronder een beter waarschuwingssysteem en schuilgelegenheden voor giftige gassen, moeten worden gerealiseerd. SPA is van mening dat veilig wonen een kerntaak is van de gemeente en dat het beleidsmatig weghalen van voorzieningen in strijd is met het bevorderen van de leefbaarheid. Het probleem moet aan de basis worden aangepakt. Niet de bewoning maar de onveiligheid en uitbreidingsdrang van Chemelot moet worden aangepakt.

De Toekomstvisie 2030 bevat de zin *'In 2030 hebben we de georganiseerde misdaad weggedreven.'* SPA vindt dit een mooi doel maar een utopie. Iedereen weet ook: buurten zonder overlast en criminaliteit zijn een utopie. Woningcorporaties, de gemeente en de politie werken steeds aan het uitbannen van de grootste excessen maar zullen hun doel nooit bereiken. Burgers melden vaak iets bij de politie maar die noteert dat dan niet. Wanneer burgers naderhand vragen hoe het er mee staat krijgen ze als antwoord dat er niks genoteerd is en dus ook geen actie is ondernomen. Dat frustriert waarna burgers minder meldingen doen. Het vertekent ook de cijfers. Meldingen moeten schriftelijk gebeuren, telefoontjes worden niet als melding geregistreerd. Mensen denken ook vaak dat zij aangifte hebben gedaan terwijl hun verhaal slechts als melding geregistreerd en behandeld wordt. De politie zit met de handen in het haar vanwege het vele werk en kan niet overal achteraan gaan. Van hun kant is het begrijpelijk dat ze niet op elke telefonische melding reageren. Uitbreiding van de politie is een nationale zaak. Als gemeente kunnen we wel meer BOA's aanstellen en SPA is daartoe ook bereid ook al is dat niet goedkoop. Ofschoon SPA privacy zeer serieus neemt zijn wij van mening dat het gebruik van camera's op sommige plaatsen nodig is om de veiligheid te bevorderen en ook om daders op te sporen voor bijvoorbeeld het dumpen van afval.

SPA hecht groot belang aan de aanwezigheid en taakinvulling van de wijkagent. Veel mensen kennen de wijkagent amper of niet en weten hem niet te bereiken op momenten dat het van belang is. Dat moet beter. Een wijkagent is een politiemans en heeft bevoegdheid. Maar wanneer het overlast door specifieke groepen betreft, bv hangjongeren, dan is deze vaak terughoudend qua handhaving om zijn contacten met die groepen niet op het spel zetten. Burgers voelen zich dan niet gehoord en het probleem is niet opgelost. Hier ligt een dilemma. Wellicht dat een gemeentelijk aanspreekpunt hierbij een rol kan spelen zodat de wijkagent niet als 'schuldige' wordt aangewezen wanneer er handhavend wordt opgetreden. Maar het is natuurlijk wel zo dat een wijkagent in de eerste plaats een handhaver is en geen sociaal werker en gewoon zijn werk moet doen.

Illegaal vuurwerk wordt steeds zwaarder en veroorzaakt zelfs dodelijk letsel. Bovendien wordt het de laatste jaren zelfs voor crimineel gedrag gebruikt. SPA vindt het al dan niet verbieden van vuurwerk een nationale of provinciale zaak en volgt daarom principieel het vastgestelde beleid en wil dat daarop gehandhaafd wordt. Het kan niet zo zijn dat Sittard-Geleen vuurwerk verbiedt en Stein of Beek niet: de gemeenten moeten een gezamenlijk beleid volgen. Wel is SPA van mening dat indien vuurwerk voor consumenten niet wordt toegestaan de gemeente bij Nieuwjaar, Koningsdag of bij een andere gelegenheid op enkele plaatsen binnen onze gemeente voor vuurwerkshows moet zorgen. Daarmee kan de hoeveelheid vuurwerk wat wordt afgestoken in totaliteit beperkt worden hetgeen ook voor minder overlast, o.a. angstige dieren, zal zorgen.

Vliegveld Maastricht Aachen Airport (MAA) ligt al jaren onder vuur vanwege de overlast voor omwonenden en de aanhoudende grote verliezen. Sittard-Geleen draagt al jaren 1 ton per jaar bij aan dit vliegveld en meerdere partijen, waaronder SPA, hebben al eerder erop aangedrongen hiermee te stoppen. Recentelijk zijn er meerdere MKBA's uitgevoerd die erop neerkwamen dat het vliegveld nooit rendabel wordt. Voor onze gemeente speelt dat de vliegtuigen tijdens het opstijgen en dalen boven de Rijksweg in Geleen vliegen. Dat zorgt geregeld voor geluid- en andere overlast. Bovendien komt het voor dat vliegtuigen laag over Chemelot vliegen. Het is zeker niet ondenkbaar dat een vliegtuig problemen heeft en op Chemelot terecht komt, bijvoorbeeld op Tankenpark-3 dat nog geen kilometer van de route aflight. Is dit vliegveld echt zo belangrijk voor onze regio en voor onze gemeente? Een besluit over het open houden van MAA is niet aan de gemeenteraad maar SPA wil graag een discussie voeren over de positie die de gemeente inneemt in dit dossier.